

S'intensifiquen els combats entre els guerrillers d'UNITA i l'exèrcit del govern de Dos Santos

La guerra torna a Angola

La guerra s'ha apoderat de nou d'Angola. És el tercer conflicte bèl·lic d'aquest ric país africà des que un grupat de joves amb ideals emancipadors es rebel·là contra la presència colonial portuguesa, el 4 de febrer del 1961.

Els combats d'aquesta tercera guerra començaren poc després de les primeres eleccions plurals angoleses, el 29 i 30 de setembre. Profundament ferit per la derrota, el carismàtic i impulsiu dirigent de la Unió Nacional per la Independència Total d'Angola (UNITA), Jonas Savimbi, llançà els seus homes contra les posicions governamentals.

Savimbi es refugià a Huambo mentre la UNITA era humiliada a Luanda, on la policia, l'exèrcit i els militants del Moviment Popular per l'Alliberament d'Angola (MPLA, en el poder des del 1975) dominaren el grup insurgent. La situació es mantingué en equilibri fins a principi de gener, quan el govern desencadenà una vasta ofensiva per recuperar les ciutats en poder de Savimbi.

Quan totes les informacions apuntaven a una victòria militar de les forces governamentals, amb una Huambo assetjada per l'exèrcit, la UNITA s'apoderà de l'estratègica ciutat de Soyo i amenaçà l'aclau petrolier de Cabinda, entre el Congo i el Zaire. Els qui donaven per mort el moviment de Savimbi s'havien equivocat de ple: l'imprevisible líder de la guerrilla era més fort fins i tot que no pas durant la llarga guerra anterior (1975-1991) contra el govern de Luanda.

Malgrat que la UNITA controla el 80% del territori, cap dels dos rivals no disposa de forces suficients per a guanyar la batalla definitiva. Es repeteix, doncs, l'escenari de la segona guerra, encara que amb certes diferències, causades per la

desaparició del bloc comunista i la signatura dels acords de pau d'Estoril (31 de maig de 1991). El moviment insurgent, repudiat ara per Europa i els Estats Units, sembla actuar per lliure, a la desesperada, només per aconseguir la desmesurada ambició de Savimbi. Les acu-

Occident. La legitimitat és del costat del MPLA, que renuncià a la seva hegemonia política per incorporar l'oposició armada al procés de pacificació. Dos Santos envià una missió diplomàtica a Washington per demanar al nou secretari d'Estat, Watten Christopher, que continuï pressionant la UNITA i reconegui el govern angoles. "Els Estats Units tenen una gran responsabilitat en la pacificació d'Angola", declarà dos Santos al diari de Boston *Christian Science Monitor*.

Washington dubta, encara que advertí Savimbi que respondria, si gosava atacar Cabinda, on la multinacional Chevron produeix cada dia uns 400.000 barrils de petroli. Sembla que els demòcrates tindran menys dificultats a normalitzar unes relacions que el negoci ha convertit en estables i fructíferes des de molt abans de la retirada dels

El líder d'UNITA, Jonas Savimbi, és més fort després dels últims enfrontaments amb les forces governamentals.

ARXIU

sacions del govern angoles sobre una col·laboració dels sud-africans amb la UNITA no s'han pogut provar. Sembla més que improbable que el president sud-africà, Frederik de Klerk, s'aventuri a actuar contra els interessos nord-americans en un moment de canvi d'administració a Washington i quan els esforços de la minoria blanca estan dedicats a eliminar d'una vegada per sempre l'abominable apartheid.

L'estratègia del govern angoles, presidit per José Eduardo dos Santos, es basa en la defensa militarment, especialment de Luanda, i a mirar de convèncer els Estats Units que Savimbi pot desestabilitzar una zona de vital importància per a

soldats cubans i la conversió del MPLA al pluralisme i a la socialdemocràcia.

Pressionat per Washington i Pretòria, el moviment de Savimbi accedí finalment a reunir-se amb el govern angoles a Addis Abeba, capital d'Etiòpia i seu permanent de l'Organització de la Unitat Africana (OUA). La delegació dels rebels, però, repetí la mateixa cançó de sempre, és a dir, que s'han de refer les eleccions legislatives i presidencials. Luanda argumenta, amb raó, que les Nacions Unides i els observadors internacionals no van percebre cap frau en la consulta. En les legislatives, el MPLA obtingué la majoria absoluta i la UNITA es convertí en la segona força parlamentària. No obstant això,

Dalt, guerrillers d'UNITA, amb un SAM-7 capturat a les forces del govern de Luanda. Baix, soldats pro-governamentals del MPLA, grup que és al poder des del 1975. ARXIU

els diputats del grup insurgent boicota- ren la sessió d'obertura del primer Parla- ment plural de la història d'Angola.

En les presidencials, el candidat del MPLA, Dos Santos, aconseguí el 49,57% dels vots. Savimbi n'esgarrapà el 40%, un resultat que l'humilià davant els angole- sos, encara que forçava una segona tanda que no s'ha fet encara.

Les posicions dels dos protagonistes de la crisi d'Angola semblen tan irreconcilia- bles com abans de l'acord de pau. Dos Santos es queixa de la passivitat occiden-

tal davant una violació flagrant del text signat a Estoril fa quasi dos anys. "És inacceptable que s'hagin de fer conces- sions a un partit que ha perdut les elec- cions", comenten els diplomàtics del go- vern angolès. Les capitals africanes i eu- ropees donen la raó a Dos Santos, però reconeixen que la pau no és possible sen- se Savimbi, que té una força militar im- portant i una popularitat entre l'ètnia ovimbundu gens negligible.

La pregunta és què fer amb un Savimbi que actua com si hagués embogit, dispo-

sat a assaltar de nou Luanda. Un Savimbi que ja no escolta els consells dels seus an- tics aliats, els Estats Units i Sud-àfrica, que li recorden que s'ha acabat la *guerra freda* i que la Unió Soviètica no existeix. Un Savimbi sense escrúpols –són moltes les proves sobre les execucions dels dissi- dents de la UNITA–, que no està per di- plomàcies ni respecta els pactes.

Les solucions podrien arribar de l'inter- rior mateix del moviment rebel. El MPLA alimenta les diferències entre les famílies de la UNITA, amb l'esperança de provocar una ruptura que deixés Sa- vimbi aïllat, sol amb la seva intransigèn- cia. Llavors seria més fàcil l'ofensiva di- plomàtica per obligar-lo a cedir, a res- pectar els acords de pau d'Estoril. La so- lució militar sembla poc recomanable, atesa la feblesa de l'exèrcit governamen- tal, incapaç de penetrar en les zones on ha arrelat la UNITA.

Les Nacions Unides, que supervisaren la retirada dels 50.000 soldats cubans i, després, el procés electoral, actuen de mitjanceres entre ambdues faccions. En- cara que comprenen les queixes de Dos Santos, no volen implicar-se més en el conflicte. La presència dels funcionaris de la UNAVEM II és quasi simbòlica, perquè ningú no creu factible que s'a- doptin mesures de força contra Savimbi. El Consell de Seguretat reserva aquestes resolucions per a castigar el renegat Sa- dam Hussein.

Antoni Castel

